

Natuurinrichting Merelbeekse Scheldemeersen

Werken in uitvoering

Inleiding | Situering | Samenwerking 1

Terugblik op de uitgevoerde werken | Vismigratiewerken 2-3

Welke werken zijn er nog gepland? 4

Krant 4 | mei 2011

Situering

De Merelbeekse Scheldemeersen beslaan een gebied van 346 ha op de rechteroever van de Schelde in Merelbeke.

De ruwe grenzen van het gebied zijn de Schelde in het westen, de Tij-arm van de Schelde in het noorden, de bebouwing aan de Gaversesteenweg in het oosten en de gemeentegrens met Gavere in het zuiden.

Het gebied is ongeveer 6 km lang en 500 à 600 m breed.

Welke werken zijn er nog gepland?

Inrichting De Motte 15

Een Motte of een mottekasteel is een typisch verschijnsel van de middeleeuwen. Van de 11de tot ongeveer de 13de eeuw vormde zij de voorloper van de latere kastelen of burchten. Meestal was dit de vestigingsplaats van een belangrijke 'heer'. Gedurende de middeleeuwen vormde Schelderode de machtsbasis en hoofdplaats van het Land van Rode.

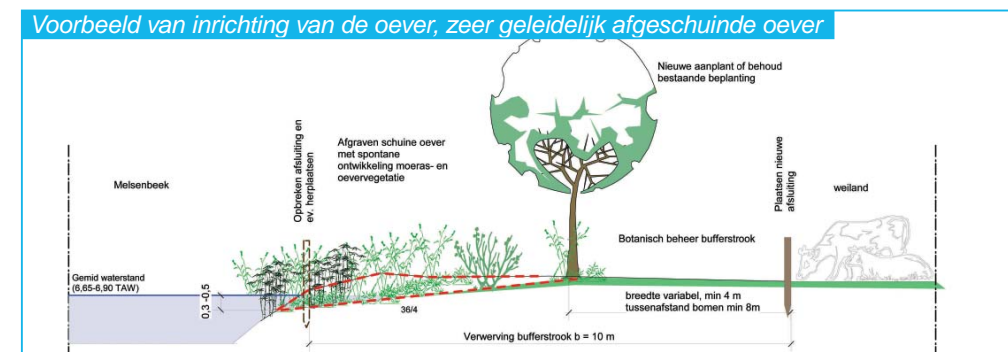
Een mottekasteel bestond uit een gedeeltelijk of geheel kunstmatig aangeaarde heuvel. Deze heuvel is van de rest van het omliggende terrein gescheiden door een gracht en kan ook gescheiden zijn van een neerhof met boerderij, dat ook omweld is (zie figuur).

De herinnering aan De Motte wordt opgeroepen door een lichte uitgraving van de gracht en de aanleg van een kleine heuvel.

Inrichting Melsenbeekoeveren

Om de Melsenbeek volledig op te waarderen tot een ecologische wateras, staat de inrichting van de oeverzones nog op het programma. Het gaat hier specifiek over het deel van de Melsenbeek tussen de Meersstraat en de monding in de Tijarm.

De provincie Oost-Vlaanderen staat in voor de verwerving van 10 m brede stroken en kleine percelen. Deze breedte van 10 m is noodzakelijk om de oever in te richten en onderhoud mogelijk te maken. Zodra de meeste stroken in eigendom zijn, zal de inrichting van deze oevers gebeuren.

Op de plaatsen waar de oever in het verleden is opgehoogd door geruimd slib, krijgt deze nu een zacht hellende glooiing. De aarde wordt afgegraven zodat het laagste deel van de oever net onder de gemiddelde waterstand van de Melsenbeek komt te liggen. Hier ontwikkelen zich typische oeverplanten of krijgt deze strook de functie van paaiplaats. Op andere plaatsen zullen binnen deze strook de grachten (ook wel laantjes genoemd) een nieuw profiel krijgen. Lokaal worden zwarte elzen of knotwilgen aangeplant.

Voor meer informatie over de verwerving kan u terecht bij de Provincie Oost-Vlaanderen (dienst Patrimonium - Jacky Steyaert 09 267 79 13 of mail jacky.steyaert@oost-vlaanderen.be).

Locatie Motte

Contactpersonen

Agentschap voor Natuur en Bos
Gebr. Van Eyckstraat 2-6, 9000 Gent
Coördinator Natuurinrichting:
Hannelore Van de Wiele
tel. 09 265 46 40 - fax 09 265 45 88
ovl.anb@vlaanderen.be
www.natuurenbos.be

Vlaamse Landmaatschappij
Ganzendries 149, 9000 Gent
Projectleider: Ria De Dyn,
e-mail: ria.dedyn@vlm.be
Communicatieverantwoordelijke:
Els Seghers,
e-mail: els.seghers@vlm.be
tel. 09 244 85 00 - fax 09 244 85 99
www.vlm.be

Colofon

Vormgeving, foto's: VLM Oost-Vlaanderen
Verantwoordelijke uitgever:
Vlaamse Landmaatschappij,
ir. Toon Denys, gedelegeerd bestuurder
Gulden Vlieslaan 72, 1060 Brussel
Mei 2011
Voor meer informatie of extra exemplaren
kan u terecht bij
de Vlaamse Landmaatschappij.

Terugblik op de uitgevoerde werken

't Stekelingske krijgt een natuurlijk kleedje

't **Stekelingske** is een oude visput met steile oevers. Vóór de graafwerken werd alle vis overgeplaatst naar de andere vijvers. De noordoostelijke steile oever van de vijver krijgt een zacht hellende oever. De zuidwestelijke oever wordt plaatselijk verhoogd, zodat deze oever een aantrekkelijke broedplek voor de ijsvogel wordt. In de omgeving wordt een nieuwe houtkant aangeplant.

Ruiming Melsenbeek

De **Melsenbeek** bevatte een dikke laag vervuild slib. Om de levenskwaliteit van de planten en dieren in deze beek te verzekeren, is kwaliteitsvol water in combinatie met een gezonde waterbodem noodzakelijk.

Sint-Elooisput: onderzoek visbestand en ruiming

Inventarisatie leverde 10 inheemse vissoorten op: paling, zeelt en snoek doen het bijzonder goed. Tevens is er ook een ruiming uitgevoerd.

Inrichting (winter)verblijfplaatsen vleurmuizen

Winterverblijfplaatsen van vleurmuizen hebben een specifieke eis naar luchtvochtigheid (90-100%) en constante temperatuur ($\pm 5^{\circ}\text{-}8^{\circ}\text{C}$). Tevens werden er stenen met gaten geplaatst waar de vleurmuizen zich kunnen verstoppen.

Beplantingen taluds en wegbermen

Door **beplanting** ontstaat een verdichting van de begroeiing aan de perceelsranden tussen de Kerkhoek en de Zwijnaardsesteenweg.

De aanplant gebeurt zowel op gronden van de overheid als op gronden van privépersonen die hiervoor hun toelating gaven.

- LEGENDE**
- 1 't Stekelingske
  - 2 Melsenbeek
  - 3 Sint-Elooisput
  - 4 Vleermuizenverblijfplaats
  - 5 Beplantingen
  - 6 Brugje
  - 7 Schuilhuisje
  - 8 Verhinderde toegang gemotoriseerd verkeer
  - 9 Poel
  - 10 Inrichting Melsenbeekoever
  - 11 Uitstroombouwconstructie Melsenbeek/Tijarm
  - 12 Vistrappen
  - 13 Constructie Melsenbeek/Schragebeek
  - 14 Vispaaiplaats
  - 15 Inrichten Motte

Recreatie

Het bestaande gebouw bij 't Stekelingske is als **schuilhuisje** voor recreanten ingericht. **8** De **toegang voor quads** en terreinwagens is verhinderd.

Het natuurinrichtingsproject ondersteunt het **poelen** plan van de gemeente met de aanleg van een tiental nieuwe poelen.

Poelen

De gemeente Merelbeke heeft bijna alle percelen tegenover de Putten, aan de rechteroever van de Melsenbeek, verworven. Door de oevers een zachte helling te geven en plas-drassituaties te creëren, kunnen moeras- en waterplanten zich beter uitbreiden.

Inrichten Melsenbeekoevers tegenover 'De Putten' en aanleg plas-drassgebieden

Vismigratiewerken De Melsenbeek werd geschikt gemaakt voor vismigratie vanuit de Bovenschelde en de Tij-arm waar 21 soorten vis geïnventariseerd werden. **Vismigratie:** verplaatsingen die vissen maken in functie van hun levenscyclus tussen hun paai-, opgroei- en overwinteringsgebieden, maar ook hun dagelijkse verplaatsingen.

Om de vismigratie naar de Melsenbeek meer kansen te geven, werd de monding van de Melsenbeek in de Tijarm met 1 m verlaagd. **11** Op de Tijarm treedt getijdenwerking op. Het water in de Tijarm moet nu minder hoog stijgen om hetzelfde niveau te hebben als in de Melsenbeek. Pas wanneer dit 'watercontact' er is, kunnen vissen migreren van de Tijarm naar de Melsenbeek. Door het verlagen van deze **uitstroombouwconstructie** moet ook de achterliggende waterloop worden aangepast. Vissen kunnen immers niet zomaar een waterval van 1 m overbruggen. Deze overbrugging zal samen met een aantal andere, gebeuren via vistrappen. Over de hele lengte van de Melsenbeek worden 28 vistrappen gebouwd met een hoogteverschil van 10 cm, een hoogte die overbrugbaar is voor vissen.

Vistrappen

Ter hoogte van de Meersstraat zal op de kruising tussen de Schragebeek en de Melsenbeek een **constructie** komen die de Melsenbeek bij droog weer blijft voeden. Op deze manier zal er steeds water in de Melsenbeek staan. Maar bij hevige regenbuien zal het overtollige water van de grachten ten oosten van de Gaversesteenweg nog steeds rechtstreeks naar de Schelde worden gevoerd om zo overstromingen te vermijden. Deze constructie zal pas in werking treden nadat de collector in Melsen volledig aangelegd is (*de voorbereiding hiervan is lopende*) en als het afvalwater op deze collector aangesloten is.

Voldoende water op de Melsenbeek

Vissen zoeken optimale plekjes op om te paren, eitjes af te leggen en waar de jonge visjes kunnen opgroeien, de **'vispaaiplaatsen'**. Drassige moeraszones, ondiepe watervlakken en ondergelopen oeverzones komen in aanmerking. Langs de Melsenbeek worden verschillende paaiplaatsen ingericht ('Stekelingske' en de verlaagde drassige oevers). Er komen ook twee paaiplaatsen in de buurt van de Scheldewegel en de Pontweg.

Inrichting vispaaiplaatsen

Vismigratiewerken